

نام کتاب: فرهنگ آموزش و یادگیری - پژوهشی مردم‌نگارانه با رویکرد تربیتی

نویسنده: دکتر محمدرضا سرکار آرانی

ناشر: مدرسه (۳۲۴۰۰۸۸۸-۰۲۱)

مخاطب: معلمان و افراد درگیر با تعلیم و تربیت

سال انتشار: ۱۳۸۹

غلامرضا یادگارزاده

چکیده

شاید تا به حال آثار دکتر محمدرضا سرکار آرانی را مطالعه کرده باشید. نام او با نام نظام تربیتی ژاپن گره خورده و تا کنون مقالات و کتاب‌های متعددی از ایشان منتشر شده که محور اصلی‌شان نظام آموزشی ژاپن است. کتابی که این‌جا معرفی می‌شود، در بردارنده مجموعه‌ای از مقالات پژوهشی است که می‌کوشد با تأکید بر رویکرد فرهنگی و تربیتی، و مبتنی بر روش پژوهشی مردم‌نگارانه، فرایندها، کیفی، و با توجه به وجوه غیررسمی مؤثر بر نظام آموزشی، آموزش و یادگیری را در بستر زندگی اجتماعی تجزیه و تحلیل کند. این کتاب می‌کوشد، با بهره‌گیری از رهیافت‌های مطالعات تطبیقی و تأکید بر مقایسه شرق (ژاپن) و غرب (آمریکا)، آموزش، یادگیری و پرورش را در موقعیت فرهنگی و بستر زیست اجتماعی بررسی و آن‌ها را در ارتباط با منابع نیرومند و تأثیرگذار فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر فرایند آموزش و یادگیری، تبیین کند.

در پیش گفتار کتاب می‌خوانیم

پژوهش‌های بین‌المللی پیرامون «فرهنگ آموزش و یادگیری» نشان می‌دهند که آموزش فعالیتی فرهنگی است. رویکردهای آموزش و یادگیری از مناسبات فرهنگی، فکری و نظری متفاوتی تغذیه می‌کنند. داستان‌های غم‌انگیز ناکامی‌های پیایی اصلاحات آموزشی فراگیر، اقتدار بنیاد و تقلیدی، نظام‌های آموزشی بخشی از جهان سوم از جمله ایران در دهه‌های گذشته را به اصلاح هراسی یا امتناع از اصلاحات آموزشی کشانده است. بنابراین، بازبینی ساختار و چارچوب اندیشه و عمل آموزش، یادگیری و پرورش، با رویکرد فرهنگی و تأکید بر تربیت، ضرورتی است که باید بر مبنای مطالعات بین فرهنگی، پژوهش‌های تطبیقی و با استفاده از روش‌های پژوهش کیفی و مردم‌نگارانه انجام و ترویج شود.

رویکرد فرهنگی به آموزش، رهیافتی تازه برای ترویج گفتمان انتقادی در علوم تربیتی به ویژه روش‌های آموزش و یادگیری، مطالعات برنامه‌دستی و پژوهش‌های نظری و عملی این حوزه از دانش بشری است. این رویکرد با ارائه چارچوب نظری برای تبیین فهم فرهنگی آموزش، یادگیری و برنامه‌دستی، به ترویج عینی انگاره «آموزش به مثابه فرهنگ» می‌پردازد. این اثر کوششی اثربخش در این زمینه است و می‌کوشد درک عمیقی از تفاوت‌های فرهنگی «آموزش و یادگیری» در ژاپن و آمریکا ارائه دهد.

در ذهن شرقی‌ها (چین و ژاپن) یادگیری امری فرهنگی تلقی می‌شود که همیشه در جریان است و به طور مستمر در حال تکوین و شدن است. مطالعه و تمرین پیایی در مفهوم یادگیری از نظر شرقی‌ها، تأکید بر توانایی در فرایندی است که به خودنوسازی انسان می‌انجامد. به راستی، ریشه موفقیت‌های نظام آموزشی ژاپن در کجاست؟ آیا این همه موفقیت به دلیل طولانی بودن سال تحصیلی یا کارآمدی برنامه‌دستی ملی ژاپنی‌هاست؟ آیا به دلیل توجه خانواده‌ها به آموزش و پرورش دانش‌آموزان یا توجه دولت به معلمان مدارس است؟ آیا با فرهنگ آموزش، یادگیری و روش‌های به کار رفته در آموزش و پرورش مدارس ارتباط دارد یا به روش‌های پرورش حرفه‌ای معلمان برمی‌گردد؟ یا رویکرد فرهنگی به آموزش و یادگیری و تجزیه و تحلیل اثربخش برنامه‌های آموزشی و درسی در موقعیت فرهنگی، عامل اساسی این موفقیت است؟

کتاب حاضر برای کمک به ترویج تجزیه و تحلیل آموزش، یادگیری و پرورش با رویکرد فرهنگی، تربیتی و با روش پژوهش مردم‌نگارانه ویژگی‌های آموزش و یادگیری در ژاپن و آمریکا تهیه و تنظیم شده است و هشت فصل دارد:

فصل اول، آموزش و یادگیری در دو فرهنگ متفاوت. فصل دوم، ویژگی‌های فرهنگی فرایند آموزش و یادگیری. فصل سوم، درس‌پژوهی به مثابه فرهنگ حرفه‌ای معلمان. فصل چهارم، فرهنگ آموزش ریاضی. فصل پنجم، رویکرد فرهنگی به آموزش علوم اجتماعی. فصل ششم، تجربه‌گذار از تقلید به تحقیق و نوآوری. فصل هفتم، رویکرد تلفیقی به مثابه فرهنگ برنامه‌دستی ملی. فصل هشتم، تربیت فرهنگی، مناسبات پیدا یا پنهان. مطالعه این کتاب مفید را به همه شما توصیه می‌کنیم.

